

Trøgstad kommune

Tilleggsinnkalling for Kommunestyret

Møtedato: 21.03.2018
Møtested: Kommunestyresalen
Møtetid: 18:00

Forfall bes meldt i god tid slik at vararepresentant kan innkalles.
Forfall meldes på telefon 69681600 .

Saksliste

Saksnr	Tittel
24/18	Høringsinnspill Trøgstad kommune Regional kulturplan 2018-29
25/18	Interpellasjon - Jarle Lindahn Frp

Saksframlegg

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Else Berit Baccouche	FE-121, FA-C00	17/315

Høringsinnspill Trøgstad kommune Regional kulturplan 2018-29

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
24/18	Kommunestyret	PS	21.03.2018

Rådmannens innstilling:

Høringsuttalelse slik det fremgår i saksfremlegget vedtas som høringssvar til regional kulturplan 2018-29 fra Trøgstad kommune.

Saksopplysninger:

Regionalplan for kultur 2018-2029 for Østfold er under rullering. Forslag til revidert plan er sendt ut på høring. **Høringsfristen er 9. april 2018.**

Rulleringen tar utgangspunkt i mål og strategier i Fylkesplan for Østfold «Østfold mot 2050», samt gjeldende Regionalplan for kultur 2010-2013 og erfaringene fra denne. Samtidig skal planen fange opp endringer i samfunnet og nye hensyn og utfordringer.

Forslag til Regionalplan for kultur 2018-2029 har beholdt strukturen og målsetningene fra gjeldende plan, men tar inn de stadig mer aktuelle temaene digitalisering og internasjonalisering.

Den andre store endringen er at planen har gått bort fra «fyrårnsatsinger». I stedet har den en ny strategi 6: «Prioriterte samarbeidsområder» som er ment å svare opp behovet for en synliggjøring av de viktigste kulturområder som vil kreve forpliktende samarbeid mellom stat, fylkeskommune, kommuner og private aktører.

Trøgstad kommune sitt hoved innspill er i tilknytning til strategi 4 Bygge og utvikle kulturarenaer. Trøgstad Fort er ikke nevnt i planen og bør innlemmes som et innsatsområde tilsvarende Høytorp Fort i handlingsdelen. Høringsinnspillet inneholder derfor også ideer og planer om videre utvikling av området.

Høringsinnspill fra Trøgstad kommune:

Trøgstad kommune er opptatt av alle innbyggers livskvalitet og levekår. Det bør være en prioritert oppgave at bredden av befolkningen får tilgang på gode kulturopplevelser med lik mulighet for deltakelse uavhengig av sosioøkonomisk status i sitt nærrområde.

Kultur som virkemiddel for gode levekår og folkehelse vil ha stor effekt når innbyggerne har mulighet til kulturopplevelser i sitt eget nærmiljø, det bør også i den sammenheng prioriteres lavterskel tilbud som er gratis og tilgjengelig for alle. Trøgstad kommune har prioritert å bygge den kulturelle grunnmuren gjennom kulturstøtte til lag og foreninger, ny kulturarena og satsing på kulturskole og bibliotek fremfor smale kulturtilbud for de få. Dette ser vi også er fremhevet i planen fremfor «fyrstårn satsninger» noe som Trøgstad kommune synes er positivt.

De gjennomgående temaene; et inkluderende samfunn, frivillighet, internasjonalisering og digitalisering er gode og viktige temaer i fylkeskulturplanen som møter samfunnets behov fremover. Det savnes likevel konkrete tiltak i handlingsdelen knyttet til innsatsområdet inkluderende samfunn når det gjelder deltakelse for innbyggere i alle aldre med dårlig økonomi.

Alderssammensetningen i Østfold er preget av en noe høyere andel personer over pensjonsalder enn landet for øvrig. Dette kan bety at fylket har en større andel personer som ønsker å drive frivillig arbeid (hentet fra: Oss i Østfold 2016). "Eldre" nevnes én gang i planen under kapittel om digitalisering. "Den kulturelle spaserstokken" nevnes én gang som ansvarsområde Østfold kulturutvikling. Mange eldre deltar allerede i frivilligheten gjennom både organisert og uorganisert aktivitet. Å sikre inkludering i samfunnet handler ikke bare om innvandrere fra andre kulturer, men også å ivareta seniorers muligheter til å delta i samfunnet etter pensjonsalder. Frivillige organisasjoner er viktige møteplasser for mennesker i alle aldre, og kan bidra til livslang mestring, nettverk og støtte.

Kommentar til planens hovedmål:

Det bør fremgå tydeligere i planen hva som skal kjennetegne Østfold fylke når det har blitt et ledene kulturfylke og hvordan dette kan tilrettelegges for i de ulike lokalsamfunnene. Det finnes mange gode krefter som kan bidra, men for å komme i mål med et slikt ambisiøst mål bør det innebære flere konkrete tiltak i distriktene. Det vises også til kulturindeksen og kostra-tall som måleparameter og indikator på om Østfold skal nå helt i toppen som kulturfylke. Det som Trøgstad kommune erfarer er at det er høy aktivitet på kulturområdet lokalt med mange ulike tilbud som ikke fremkommer på statistikker da det ofte er gratis lavterskel tilbud.

Strategi 1 Øke den kulturelle kompetansen i befolkningen

Østfold kulturutvikling sitt arbeid med den kulturelle skolesekken er veldig bra, og gir mulighet for opplevelser for alle barn og unge i skolealder uavhengig av sosial status. Kulturdråpen som har til hensikt å bringe kultur til fengsel og rusinstitusjoner, er også et bidrag til å heve den kulturelle kompetansen til mennesker som ikke oppsøker konserter og teater. Positivt at det nå også skal utvikles en turnèplan for barn i barnehagealder som skal omfatte alle kunstområder.

U-festivalen som vandrer rundt i fylket er et kostbart arrangement for arrangørkommunen. Det bør komme frem i planen at fylkeskommunen tar ansvar i forhold til det omfattende økonomiske løftet dette blir for vertskommunene.

Det støttes også at kommunene bør løfte fram kulturpolitiske mål og virkemidler for fritidsklubbene. Trøgstad kommune har i tilknytning til fritidsklubben «musikk-binger» og et etter

skoletidstilbud med mulighet for faglig veiledning. Fritidsklubben kan være en god arena for kulturell kompetanseheving og vekke interesse for kultur blant barn og unge som vanligvis ikke oppsøker kulturelle opplevelser.

Barnas verdensdager bør flyttes rundt i fylket, som foreslått i handlingsdelen.

For å heve den kulturelle kompetansen til Østfolds befolkning er det viktig med en tilnærming som tar utgangspunktet i Østfoldinnbyggerens kulturelle kapital. Man bør også i denne sammenhengen se på kollektiv transport og infrastruktur indre/ytre Østfold da innbyggere med lav kulturell kompetanse vil holde seg i sitt nærrområde og derfor få begrenset tilgang på kulturopplevelser. Selv om skolebarn gjennom Østfold kulturutvikling blir presentert for mange kunstuttrykk, vil det ha stor verdi at også foreldregenerasjonen kan ha samme kunst- og kulturforståelse.

En helhetlig bibliotekplan for Østfold er nevnt, men konkrete planer og mål for lokale bibliotek på kommunalt nivå bør også prioriteres. Utvikling av bibliotek som tverrfaglig nærmiljøarena og møteplass og et virkemiddel for å skape liv og utvikling i lokalsamfunnet og de mange tettstedene bør vektlegges enda mer. I en tid med kommunesammenslåinger blir denne nærmiljøarenaen enda viktigere i fremtiden. Bibliotekene kan også bidra til å nå andre mål knyttet til samfunnsoppdraget, som bedret folkehelse, økt kunnskap og leseferdigheter samt økt samfunnsdeltakelse generelt.

Strategi 3: Stimulere de kompetente kunst- og kulturmiljøene

Satsing på Inspiria for arena for læring og livsmestring for barn og unge støttes.

Strategi 4: Bygge og utvikle kulturarenaer

Trøgstad kommune viser til avsnittet om friluftscener, og savner Trøgstad fort som en aktuell arena. Dette er et flott friluftsområde med stort utviklingspotensial. En utendørs scene er etablert og påskeharearrangementet trekker 1000 mennesker hvert år.

Trøgstad har konkrete planer for utvikling av området med blant annet flyktningrutesenter og museum på Trøgstad Fort. I forbindelse med høringsinnspillet ønsker Trøgstad kommune å dele litt bakgrunnsinformasjon og noen ideer for området.

Trøgstad Fort – kort historie:

Trøgstad Fort er et fjellfort bygget i perioden 1912 til 1917, som en del av Fossumstrøkets befestninger.

Fortet er et av landets største innlandsfort med 1,3 km tunneller og overbygde skytestillinger og 500 m skyttergraver. I tillegg er det utsprengte rom for forlegning av soldater og alt som trengs i en krigssituasjon. Fortet ble opprinnelig etablert som 2 kanonartilleribatterier. Her var kanonene sprengt inn i stillinger i fjellet. Til forsvar for kanonstillingene var det etablert et ytre forsvarsverk

med infanteriverk med oppholdsrom, løpeganger og skyttergraver. Dette bidrar til at Trøgstad Fort fremstår som et unikt innlandsfort.

Trøgstad fort er det festningsanlegget som har lengst tid som operativt forsvarsanlegg, fra åpningen i 1917 til Nike ble nedlagt i 1990.

I tiden mellom 1. og 2. verdenskrig ble fortet brukt til utdanning av festningsartillerister, og som rekruttskole.

Fortet var i kamphandlinger med tyske invasjonstyrker 13. april 1940. Imidlertid ble fortet oppgitt uten kamp 15. april og overlevert tyskerne, som okkuperte fortet frem til krigens slutt.

Etter krigen ble fortet tatt i bruk som ammunisjonslager.

1945 til 1956 var det radarstasjon/skole,

1955 til 1995 hadde hæren ammunisjonsverksted,

1959 til 1991 hadde Luftforsvaret radarkontrollområde for Nikebatteriet her.

I 1995 ble all militær aktivitet lagt ned, og fra 2001 ble Trøgstad kommune eier av eiendommen, og har et overordnet ansvar for bruk og drift av området.

Dagens bruk av området:

Trøgstad Forts venner har lagt ned et betydelig arbeid på fortet i årevis, for eksempel i B –batteriet og i «fortgrava». I tillegg har det nå blitt opprettet en Dugnadsgruppe som har satt i gang arbeider ved A-batteriet. Hele fortområdet er på ca 430 mål med behov for vedlikehold og oppfølging i fremtiden. Trøgstad Forts Venner og Trøgstad kommune har et godt samarbeid, og arbeider tett med å utvikle Trøgstad Fort til en møteplass for hele Indre Østfolds befolkning.

Kulturaktiviteter:

Det er gjennomført mange aktiviteter og arrangementer for befolkningen de senere årene. Et arrangement som trekker ca 1000 deltagere hvert år er påskeeggjakt på fortet. Det gjennomføres kulturaftener, opplegg for skoler og barnehager i kommunen (både undervisning og tursti). Flere besøk av foreninger og organisasjoner som ønsker orienteringer og omvisning på Trøgstad Fort. I 2017 var Trøgstad Fort 100 år og jubileumsuken var et samarbeid mellom Trøgstad Forts Venner og Trøgstad kommune. Trøgstad Sparebank ga midler til å sette opp en friluftscene som brukes i sommerhalvåret. Programmet inneholdt blant annet konserter i kulturskolen, besøk av HM Kongens Garde og utekonsert med Kongelige Norske Marines Musikkorps med flere hundre tilhørere på «Stjerneplassen».

Trøgstad kommune har i alle år etter de overtok fortet, arbeidet etter følgende 3 hovedpunkter:

- Vise frem fortet i et historisk lys.

- Utvikle fortet til en kulturarena for forskjellige uttrykk – konserter, utstillinger og lignende.
- Tilrettelegge og utvikle et aktivt friluftsområde samt bedre tilbudet for besøkende.

Flyktningruter:

Under andre verdenskrig ble flere tusen flyktninger loset til Sverige gjennom Trøgstad. Det gikk fem kjente flyktningeruter gjennom kommunen eller deler av den. Ut fra registrerte antall ankomne flyktninger i Østervallskog og Töcksfors fra 1941 til 1945 er det ikke urimelig å anta at minst 6.000 flyktninger har tatt seg gjennom Trøgstad og videre til Rødenes i denne perioden. Vi vet også at mange fra Milorg ble loset gjennom disse rutene og inn til Sverige.

Noen av rutene var:

- «Flåtanesruta» som gikk fra Enebakk over Øyeren til Båstad og videre til Hemnessjøen og inn til Sverige.
- «Kommunistruta»: En av de største i landet under krigen. Loset mange flyktninger og Milorg folk. Ruten gikk igjennom Østre Trøgstad og videre til Sverige.
- «Sætraruta»: Gjennom Havnås til Sætra over Rødenessjøen og inn i Sverige.

Flyktningrutene er ikke avmerket, men kunnskapen om disse rutene og historien om dem, er viktig lokalhistorie som må holdes tak i. Derfor har Trøgstad kommune laget skoleprosjekter rundt rutene og lokalhistorien.

Flyktningruteprosjektet som ble startet i 2017, var først og fremst tilrettelagt for ungdomsskoleelever, men det jobbes nå med å tilgjengelig gjøre opplegget for lag, foreninger, diverse grupper og andre interesserte.

Første gang «Flyktningeruta» ble gjennomført var 23-25 august 2017. For å gjøre opplegget interessant og levende for ungdomsskoleelevene, skaffet kommunen til veie «loser» som møtte elevene langs ruta, for å fortelle om en hendelse fra en av turene. Kjente lokalhistorikere har vært med i arbeidet og deltok i opplegget. Trygve Orderud (født 1926) som var los under krigen, deltok med å fortelle sin historie til alle elever. Det ble et sterkt møte mellom et tidsvitne og dagens elever. Det samme kan sies om foredraget til Mona Levin som kom helt fra Sandefjord for å fortelle sin sterke historie om flukten til Sverige gjennom Trøgstad under krigen. Foredraget ble fortalt på Sørbråte gård i Østre Trøgstad.

Flyktningruta skal være en vandring i lokal- og krigshistorie, og ønsket er å gjøre disse rutene kjent og tilgjengelige for alle i Trøgstad, men også for andre historie- og turinteresserte i fylket. Det er planlagt tilsvarende opplegg for 2018.

Flyktningrutesenter:

For å utvikle Trøgstad Fort videre så foreslås det å opprette et «Flyktningrutesenter og museum» på Trøgstad Fort. Senteret skal fortelle noe av historien til de tusenvis av flyktninger som ble loset igjennom Trøgstad og etter hvert til Sverige under 2. verdenskrig. Det finnes solid dokumentasjon om ruter, steder, loser og enkelthendelser i dette tidsrommet. Denne historien må ikke gå tapt, men fortelles til kommende generasjoner. Dette bør belyses, og legges til rette for å ta imot skoleklasser i senteret, kombinert med å gå selve «flyktningruta». Senteret bør i stor grad rettes inn mot undervisning, men skal selvfølgelig være for alle i som er interessert i krigs- og forsvarshistorie.

Trøgstad Fort og Høytorp Fort er «søsterfort», som tidligere nevnt ble opprettet under Fossumstrøkets befestninger. Disse bør samarbeide enda tettere om aktiviteter og tilbud i fremtiden.

I Østfold Fylkeskommunes Regionalplan for kultur 2010-2013 stod det:

«Høytorp fort er et nasjonalt kulturminne, som festningsverk for tiden etter unionsoppløsningen med Sverige. Fortet har potensial innen historie, kultur, næring og rekreasjon. Kommunen ønsker å utvikle Høytorp Fort til presentasjon av nær kulturhistorie og andre kulturarrangementer. Østfoldmuseet er også en viktig samarbeidspart i å utvikle temaer knyttet til fortet. Som oppfølging av fylkesdelplan kultur 1998-2001, ble det i år 2000 utarbeidet en utredning om informasjonscenter for historiske forsvarsverk og festninger, med lokalisering til Høytorp fort.»

I denne forbindelse må man ta sikte på å tilrettelegge et senter på Høytorp Fort som omhandler forsvarsverk, mens det tilrettelegges et senter for flyktningeruter på Trøgstad Fort. Modellen vil føre til å utvikle 2 gode undervisningstilbud og opplevelser for både skoleelever og øvrig befolkning. Siden begge fort har kulturaktiviteter i løpet av året, så vil slike sentere tiltrekke seg flere folk og dets historier vil bli mer kjent. Dette vil også kunne gi muligheter for næringsutvikling i tilknytning til et slikt tilbud. Et felles prosjekt for fortene på Høytorp og i Trøgstad vil kunne bli et historisk og musealt fyrtårn i den nye Indre Østfold kommune som blir en realitet i januar 2020.

Tilslutt et innspill til s. 29. Trøgstad støtter satsingen på skoler og bibliotek som kulturarenaer. Disse bør videreutvikles i en tid med kommunesammenslåinger og som et virkemiddel for å ivareta nærmiljø og samfunnsdeltakelse.

Vedlegg:

Høringsforslag Regionalplan kultur (1)

Saksframlegg

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Svend Saxe Frøshaug	FE-020, TI-&29	18/304

Interpellasjon fra Jarle Lindahn (Frp) - samboergaranti

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
25/18	Kommunestyret	PS	21.03.2018

Ordførers innstilling:

Om spørsmålet om samboergaranti skal utredes nærmere, så vil det være naturlig at dette ses på samlet i nye Indre Østfold kommune.

Saksopplysninger:

Interpellasjon fra Jarle Lindahn (Frp):

Innfør samboergaranti i Trøgstad kommune

Fremskrittspartiet mener det er en selvfølge at ektepar eller samboere skal få lov til å tilbringe hele livet sammen, også etter at en av dem får behov for plass på sykehjem.

Å få leve med sin ektefelle eller samboer også når man blir gammel og får store hjelpebehov betyr mye for livsgleden, trygghetsfølelsen og for å kunne være sjef i eget liv. Det er en trygghet de eldre i Trøgstad kommune fortjener. Det vil samtidig bidra til å forebygge ensomhet. Det må legges til rette for sterkere brukermedvirkning og man må forsøke å unngå alle tendenser til umyndiggjøring, også når behovet for hjelp og omsorg øker.

Selv om en samboergaranti kan medføre en ekstra beboer i avdelingen er det ikke å komme bort fra at ektefelle eller samboer også må sees som en ressurs. Samtidig er det ved innføring av en samboergaranti viktig å understreke at dette skal være en frivillig ordning for begge ektefellene eller samboerne. Viktig er det også at ektefellene får bo på samme rom om de ønsker.

Regjeringen v/helseministeren har offentlig oppfordret norske kommuner til å innføre en garanti når minst én av ektefellene har omsorgsbehov. Flere kommuner har gjort nettopp det.

Fremskrittspartiet fremmer med bakgrunn i dette følgende forslag

1. Ektepar eller samboere hvor begge har ønske om å bo sammen på sykehjem, skal få mulighet til det. Det skal gjelde selv om bare den ene har vedtak om langtidsplass. Den aktuelle ektefelle eller samboer som vil flytte inn på sykehjem må da søke korttidsopphold. Korttidsopphold innvilges med varighet så lenge ektefelle eller samboer med langtidsopphold har behov for langtidsopphold. Det kreves egenandel for ektefelle eller samboer uten vedtak om langtidsplass etter gjeldende satser for korttidsopphold.
2. Det utarbeides retningslinjer for betaling og praktisering av samboerгарантиen.
3. Rådmannen innarbeider ektepar/samboerrom i planleggingen av nye sykehjem.

Svar fra ordfører Saxe Frøshaug:

Takk for interpellasjonen.

Mange er opptatt av tjenestetilbudet innen helse, pleie og omsorg både nasjonalt og i vår kommune. Ikke minst gjelder dette eldreomsorgen. Jeg er kjent med at det foregår en nasjonal debatt om den problemstillingen som dagens interpellasjon reiser.

Ordfører støtter Frp sitt syn om at det å få leve med sin ektefelle eller samboer også når man blir gammel og får store hjelpebehov betyr mye for livsgleden, trygghetsfølelsen og for å kunne fortsette å være sjef i eget liv

Trøgstad kommune har som mål at alle skal bo hjemme i egen bolig så lenge de selv ønsker og det er forsvarlig. Det er således en dreining mot at en skal kunne bo i eget hjem så lenge som mulig. Kommunen har fokus på å ta i bruk velferdsteknologi som kan bidra til at man kan fortsette å bo lenger hjemme med sin ektefelle/samboer.

Kommunen er som kjent også i gang med å bygge spesielt tilrettelagte omsorgsleiligheter. Disse leilighetene vil gjøre det mulig for ektefeller/samboere å leve sammen selv om den ene eller begge har forskjellige hjelpebehov.

Forslaget om at ektefeller/samboere skal få bo sammen på sykehjem er i utgangspunktet en edel tanke. Situasjonen ved Trøgstadheimen bo- og servicesenter i dag er imidlertid at alle pasienter som har fått vedtak om langtidsplass er svært syke. De har sammensatte lidelser og nedsatt funksjonsnivå. Pasientene er tildelt langtidsplass etter spesielle kriterier og vurderinger.

Ved tildeling av langtidsplass gjøres en individuell vurdering hvor brukermedvirkningen står sentralt. Der det er mulig gjøres det tilpasninger for å møte pasientens ønsker. Det betyr bl.a. at kommunen kan tilrettelegge for overnatting i situasjoner der det er ønskelig. Når det oppstår denne type behov forsøker man å lage et tilpasset opplegg i hvert enkelt tilfelle.

Når man tenker seg en ordning, der ektefeller kan bo sammen på sykehjem, så vil jeg gjøre oppmerksom på at lovverket pr i dag forutsetter at også den annen part trenger omsorgstjenester, samt oppfyller kriterier for tildeling av korttidsopphold, jfr. helse- og omsorgstjenesteloven 3-2.

I realiteten vil en samboergaranti derfor gjelde en svært begrenset gruppe. I Oslo kommune som innførte en samboergaranti i 2011 har det eksempelvis årlig vært 3-4 ektepar som har benyttet seg av ordningen. Det er en forsvinnende liten andel ift de nærmere 4000 sykehjemsplasser som finnes i Oslo.

Jeg må for øvrig få lov til å uttrykke at Trøgstadheimen bo- og servicesenter pr i dag har en bygningsmasse som i svært liten grad er tilpasset et slikt behov. Rommene er trange og dårlig egnet for 2 pasienter, noe som vil gjøre det ekstra vanskelig å tilfredsstille en eventuell fremtidig samboergaranti. Dersom en slik garanti skal innføres i Trøgstad vil det nødvendigvis medføre ombygginger av sykehjemmet.

Trøgstad kommune bør etter ordførers oppfatning ikke innføre en samboergaranti slik FrP legger opp til. Det er pr i dag vanskelig å si om en slik garanti kan gjennomføres i praksis. Det er ukjent hvilket behov det er for en slik ordning i Trøgstad, og vi vet lite om hva en samboergaranti vil generere av økte kostnader knyttet til investeringer og drift.

Ordfører håper at vi i tiden frem mot kommunesammenslåing kan ha et spesielt fokus å ruste opp bygningsmassen på Trøgstadheimen, slik at sykehjemmet generelt blir bedre tilpasset fremtidens behov. I møte med pasientene på sykehjemmet er det viktig at kommunen har fokus på brukermedvirkning og rom for fleksibilitet ift å gjøre tilpasninger der det er mulig.

For at ektefeller/samboere skal få leve sammen også etter at man får hjelpebehov, så er det etter ordførers oppfatning viktigst at kommunen fortsatt aktivt medvirker til å bygge mange nok omsorgsboliger og har et sterkt fokus på implementering av nye verktøy for velferdsteknologi, slik at innbyggerne kan bo hjemme hos seg selv så lenge som mulig.

Om spørsmålet om samboergaranti skal utredes nærmere, så vil det være naturlig at dette ses på samlet i nye Indre Østfold Kommune.

Trøgstad 15.3.18.